༄༅། །ཕྱག་ཆེན་འཁྲུལ་པ་རྩད་གཅོད་འཁྲུལ་ལུགས་ངོས་འཛིན་གྱི་གདམས་པ། །

A Mahāmudrā Investigation into Confusion:

An Instruction on Identifying the Mode of Confusion

མཛད་པ་པོ། ༧སྐྱོབ་པ་འཇིག་རྟེན་གསུམ་གྱི་མགོན་པོ།

ༀ ཆོས་དབྱིངས་དག་པའི་ཕོ་བྲང་ནས། །

འཁྲུལ་མ་མྱོང་གི་ཡེ་སངས་རྒྱས། །

བདེན་གཉིས་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་དངོས། །

འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་རིན་ཆེན་ལ། །

གུས་པས་ཕྱག་འཚལ་སྐྱབས་སུ་མཆི། །

དང་པོའི་དེ་ཉིད་རྟོགས་པ་དང་། །

དབྱིངས་དང་ཡེ་ཤེས་འདྲེས་ནས་ཀྱང་། །

འགྲོ་མུན་སེལ་བར་བྱིན་གྱིས་རློབས། །

To the one from the pure palace of *dharmadhātu*,

The primordial buddha who is never confused,

The actual buddha before the two truths,

The Precious Protector of the World,
I prostrate to you respectfully and take refuge [in you].

Bless me so that I realize primordial suchness,
And so that I may dispel the darkness of sentient beings
By merging the expanse with wisdom.

འདི་ལྟར་དུས་གསུམ་སངས་རྒྱས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ངོ་བོ། འཇིག་རྟེན་གསུམ་གྱི་མགོན་པོ་དེ་ཉིད་དགུང་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་གཅིག་བཞེས་པའི་དུས་སུ། མོ་རྨིས་ལྟས་གསུམ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས། ད་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སྐུ་སྐག་འཇིགས་པ་ཡོད་ཟེར་ཏེ། ཀུན་ཀྱང་བློ་མི་བདེ་ཞིང་ཡོད་པ་ལ།

When the Protector of the Three Worlds, the Essence of All the Buddhas of the Three Times, turned sixty-one years old, divinations, dreams, and omens unanimously declared: “This year, the Precious [Guru Jigten Gonpo] is going to have an obstacle,” And because of this, everyone was worried.

ཚུབ་གཅིག་མཁན་པོ་བཟོད་པའི་རྨི་ལམ་དུ། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ག་ཤེད་དུ་འབྱོན་པ་ཡིན་གསུངས་ནས་ཐང་རྒྱུད་དུ་བཞུད་པ་ལ་ཁོང་གིས་འཇུས་ནས། བླ་མ་རིན་པོ་ཆེ་མི་འབྱོན་པར་བཞུགས་པར་ཞུ་

ཞུས་ནས་སྟན་ལ་བཞུགས་པའི་སྐབས་དེར་མནལ་སད་ནས་དགའ་དྲགས་ནས་མཚན་ལ་ཐོག་ཁའི་སྒོ་བརྡུངས་པས། སློབ་དཔོན་གྲོས་པས་སུ་ཡིན་གསུང་བ་ལ་སྒོ་ཕྱེས་དང་། ཞུ་བ་གལ་ཆེན་ཡོད་ཞུས་པས།

At that time, one night, Khenpo Zodpa had a dream in which he saw the Precious Lord walking through an open plain, saying he was going somewhere. After [Khenpo Zodpa] held him and begged him to stay, the Precious Guru gave in and sat down. At that very moment, [Zodpa] woke up with tremendous joy, and, during the night, he went upstairs and knocked on [the Guru's] door. Then, Lopon Dopa asked: "Who is that?" [Zodpa] replied: "Please open the door, I have something urgent to tell [the Guru]."

བྲང་དུ་ཕྱིན་ནས་་གོང་དུ་རྨིས་པ་བཞིན་ཞུས་པས། ཞལ་སྔ་ནས། འོ་ཁྱོད་དོ་ནུབ་འཛམ་བུ་གླིང་པ་ལ་དྲིན་ཆེ་གསུངས།

Then, after [Zodpa] went in front of [his guru] and described the dream, [Jigten Gonpo] said: "Oh! This night

you have been extremely generous to the inhabitants of Jambudvīpa.”

བཟོད་པས་ཞུས་པ། རྨི་ལམ་ནི་འཁྲུལ་པ་ཡིན་ཡང་བདེན་པར་གྲུབ་པ་འདི་འཁྲུལ་བའི་འཁྲུལ་གཞི་ཇི་ལྟར་ལགས། སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་གང་སྔ་བ་ལགས།

Zodpa asked: “A dream is confusion. But what is the basis of confusion in terms of these truly established [phenomena] being confusion?
What comes first, the buddha or the sentient being?

སངས་རྒྱས་སྔ་ན་ནི་དང་པོ་སངས་རྒྱས་ལས། ཡང་སེམས་ཅན་དུ་འཁྲུལ་བས། ད་སངས་རྒྱས་ཀྱིས་ཕན་པར་མི་འདུག ཆོས་བྱས་ཀྱང་ངལ་བར་འདུག

If the buddha came first, then one would become a buddha first and then become confused again as a sentient being. Therefore, there would be no purpose in the attainment of buddhahood, and even the practice of the Dharma would just be a burden.

སེམས་ཅན་སྔ་ན་ནི་དང་པོའི་སེམས་ཅན་ལ་ཆོས་སུས་བསྟན། དཀོན་མཆོག་གསུམ་གང་གིས་དྲན། ཆོས་སྟོན་མཁན་མེད་པར་སངས་རྒྱས་ཡོང་བའི་སྐབས་མི་འདུག

If the sentient being came first, then who taught the Dharma to the first sentient being? Who had the idea of the Three Jewels? Without someone teaching the Dharma, there would be no opportunity for the coming of a buddha.

སངས་རྒྱས་སེམས་ཅན་མཉམ་དུ་བྱུང་ན་ནི་རང་རྒྱུད་སོ་སོར་སོང་བས་སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་རྒྱུ་མི་གཅིག་པས་གང་གི་གཉེན་པོ་གང་གིས་བྱེད་པ་ལགས། ཇེ་རིན་པོ་ཆེས་ཐུགས་ལ་གདགས་པར་ཞུ་འཚལ།

བདག་གི་དབུགས་འབྱིན་པ་ཞུ་ཞུས་པས།

If the buddha and the sentient being came into being at the same time, then they would have come about as distinct individual [mind] streams. In that case, since the buddhas and the sentient being would have different causes, which one of the two would act as an antidote to

the other? Precious Lord, please take this to heart! Please ease me!”

འོ་བཟོད་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་ཡང་དང་ཡང་དུ་གོ་བཅད་དོ། འདི་ཡང་ཕྱི་རབས་འགའི་དོན་ལ་ཡིད་ལ་ཟུང་ཞིག ངས་བཤད་དོ། །གསུང་ནས་བཀའ་སྩལ་བྱོན་པ།

[Jigten Gonpo] replied: “O Zodpa, you contribute again and again! Keep this also in mind for the benefit of some of the future generations! I will explain to you.”

སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་གཉིས་ལ་དུས་ལ་སྔ་ཕྱི་མེད་དེ། དང་པོ་སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་གང་ཡང་མེད་པའི་དུས་དེར་ཡིད་མེད། ཆོས་ཀྱང་མེད། སྟོན་པ་ཡང་མེད། སྐྲ་བསམ་བརྗོད་པའི་རྒྱུ་ཡང་མེད། ཉན་པ་དང་ཐོས་པ་དང་ཚིག་ཀྱང་མེད། བདག་གཞན་དང་། བདེ་སྡུག་དང་། བཟང་ངན་དང་། ལེགས་ཉེས་ལ་སོགས་གཞི་ལམ་འབྲས་བུ་གང་ཡང་མེད་དེ། ནམ་མཁའ་ལྟ་བུར་ཕྱོགས་རིས་དང་། གང་སྟོང་འཕེལ་འགྲིབ་མེད་པ་ལ།

Then, Jigten Gonpo said:] “Between the buddha and the sentient being, one does not come before the other. At first, when there was neither the buddha nor the sentient being, there wasn’t any ground, path, and result: there was

no mind, no Dharma, no teacher; there was nothing to say, think, and describe; there was no listening, no hearing, and no words; there was no self and other, no good and bad, no joy and suffering, no excellent and wicked, and so forth. Thus, it is just like space, without divisions, and it is neither being full nor empty, neither increasing nor decreasing.

སངས་རྒྱས་ལ་སྔ་ཤོས་ཆོས་ཉིད་དང་པོའི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བྱ་བ། བྱས་པ་མེད་པའི་རང་བྱུང་ཡེ་སངས་རྒྱ་བའོ། །སེམས་ཅན་ལ་སྔ་བ་ཆོས་ཅན་མ་འགགས་པ། སེམས་ཡིད་གཞན་དབང་བྱ་བ་དང་གཉིས་དུས་མཉམ་དུ་འོངས་ནས། ཆོས་དང་ཆོས་ཉིད་དེ་གཉིས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་གཉིས་ཀའི་གཞི་བྱས་ཏེ། དུས་མཉམ་དུ་འོངས་པ་ཡིན་ནོ།།

In terms of the buddha, the earliest is the *dharmatā*, what is known as the original tathāgata, the unproduced, self-arisen, primordial buddha. In terms of the sentient being, the earli[est] is the unceasing *dharmin*, what is known as the mind, the mental consciousness, and the dependent. Since these two occur simultaneously, the *dharmin* and

the *dharmatā* serve as the bases for both the buddha and the sentient being, and, thus, they came into being simultaneously.

ཆོས་ཉིད་ཡེ་སངས་རྒྱས་ཞེས་ཀྱང་བྱ། གཞི་ལྷུན་གྲུབ་ཀྱི་སངས་རྒྱས་ཞེས་ཀྱང་བྱ། གཞི་ཡེ་དག་ཆེན་པོའི་ངང་དུ་མ་གཡོས་ཤིང་མཉམ་ཉིད་ལྷུན་གྲུབ་དུས་གསུམ་སྐྱེ་འགག་དང་། འཕོ་འགྱུར་མེད་པ་དེ་ལ་ཡེ་ཐོག་དང་པོའི་སངས་རྒྱས་བྱ་བ་ཡིན་ཏེ། འགྲོ་བ་ཀུན་ལ་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡོད་པ་ངོ་མ་ཤེས་པ་ནི། ཆོས་ཅན་ཡིད་སེམས་ཞེས་བྱའོ། །

dharmatā is also known as the primordial buddha. It is also known as the spontaneously present buddha, the ground. It does not waver from the state of the great primordially pure ground, it is the state of sameness, and it is spontaneously present. It is devoid of the three times and it has no arising, ceasing, and changing.

This, known as the primordial, original Ādibuddha, is present in all beings. The one that does not recognize [such] presence is known as the *dharmin*, the mental consciousness, and the mind.

ཆོས་ཅན་ཆོས་ཉིད་འདི་གཉིས་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་གྱི་གཞི་ཇི་ལྟར་བྱས་སྙམ་ན། འདི་ལྟ་སྟེ། ཀུན་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཆོས་ཅན་ཡིད་དམ་སེམས་ལའོ། །

གཞི་ཞེས་བྱ་བ་ནི་ཆོས་ཉིད་གཞི་རྩ་བྲལ་བའོ། །

someone asks how the *dharmin* and the *dharmatā* serve as the bases for the buddha and the sentient being, it is like this. “All” indicates the *dharmin*, the mental consciousness, and the mind. “Ground” indicates that the *dharmatā* is devoid of any ground or foundation.

དེ་གཉིས་ཀྱིས་ཆོས་ཅན་ཡིད་དམ་སེམས་ལ། ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་མ་རིག་པ་འོངས། དེ་རང་གར་སོང་བས་ལྷན་ཅིག་ཏུ་སེམས་ཅན་གྱི་གཞི་བྱས་ནས་ཕྱིས་འཁྲུལ་བས་འཁོར་བའི་སེམས་ཅན་འོངས།

Among these two, with respect to the *dharmin*, the mental consciousness, or the mind came into being the co-emergent ignorance (*lhan skyes kyi ma rig pa*). Since such [ignorance] occurred freely, it simultaneously served as

the ground for the sentient being, and, subsequently, the *saṁsāric* sentient being came into being due to confusion.

ཆོས་ཉིད་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཡེ་ཤེས་འོངས་ཏེ། དེ་རང་གར་སོང་བས་སངས་རྒྱས་ཀྱི་གཞི་བྱས་པ་ལས་མྱ་ངན་ལས་འདས་པ་འོངས། སྤྱིར་དེ་གཉིས་ཀ་ལ་ཀུན་གཞི་ཞེས་གྲགས་ཏེ། དེ་ཡང་ཆོས་ཅན་ཡིད་ཤེས་ནི་ཐབས་ཀྱི་ཆའོ། །ཆོས་ཉིད་ནི་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆའོ། །

The *dharmatā*, co-emergent wisdom (*lhan skyes kyi ye shes*) came into being. Since such [wisdom] occurred freely and, thus, became the basis for the buddha, nirvāṇa came into being. In general, these two are known as the "all-basis" (*kun gzhi*). Moreover, the *dharmin*, which is the mental consciousness, is the aspect of method. The *dharmatā* is the aspect of insight.

དེ་གཉིས་ལ་སོ་སོར་ཆོས་ཅན་དང་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་མ་རིག་པ་ཕྱིར་ཚོགས་པ་བུ་མོ་ལྟ་བུར་འོངས། ཆོས་ཉིད་ལ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཡེ་ཤེས་དཔུང་དུ་ཕྱུར་པ་ལྟ་བུ་འོངས། སངས་རྒྱས་དང་སེམས་ཅན་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་ཁུངས་སམ་སྐྱེས་རབས་ལྟ་བུ་དེ་ལྟར་ལགས་སོ། །

As for these two, respectively, the co-emergent ignorance [came into being with respect to] the *dharmin*, accumulated outwardly, and is similar to a baby girl. The co-emergent wisdom [came into being] with respect to the *dharmatā* and is similar to a guardian. The sources or the life stories of buddhas and sentient beings are just like that.

ཡར་འཁོར་བའི་སེམས་ཅན་རྣམས་སྡུག་པ་ཅིས་ལན་སྙམ་ན། དེ་ཡང་ཆོས་ཅན་ཡིད་དེས་ཆོས་ཉིད་ཀྱི་གཞི་དེ་དང་། རང་ཉིད་ལ་ཁ་ནང་དུ་ལྟས་ནས་ང་དང་བདག་ཏུ་བཟུང་བས་ཉོན་མོངས་པའི་སྒྲིབ་པ་རྣམས་བསགས།

In general, for what reason do the sentient beings of *saṁsāra* suffer?
That is because, after the *dharmin*, namely the mental consciousness, looked inwardly at the basis, which is *dharmatā*, and at itself, it fixated on them as 'I' and 'Self,' thereby accumulating afflictive obscurations.

དེ་ལ་ཀུན་གཞི་མ་ངེས་པ་དེ་ལས། ཡིད་ཤེས་ཀུན་ཏུ་བཏགས་པའི་མ་རིག་པ་ཞེས་པ་ང་དང་དངོས་པོ་སྤྱོད་པའི་ཡིད་ཅིག་བྱུང་བས། དཔེར་ན་བུ་མོ་ན་ཡར་སྐྱེས་ནས། གནས་དང་ཁྱོ་འཚོལ་བ་ལྟར། ཡིད་ཤེས་ཀྱིས་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་ནས་སྒོ་ལྔ་ཡུལ་ལྔའི་ཕྱིར་འབྲངས་ནས། ལས་སྣ་ཚོགས་བསགས་པས།

In this situation, it did not ascertain the "all-basis," and, subsequently, there arose the mental consciousness that is called 'ignorance of imputation' (*kun btags kyi ma rig pa*), a mental consciousness that discriminates between entities *(dngos po)*.

For example, just like the baby girl grew up and then started to look for a home and a husband, the mental consciousness looked outward and then went after the five sense doors and their objects, thereby accumulating various karmas.

དངོས་པོ་མེད་པ་ལ་དངོས་པོ་དང་། ང་བདག་ཏུ་བཟུང་ནས། དགེ་མི་དགེའི་ལས་དང་བག་ཆགས་སྣ་ཚོགས་བསགས་པ་དེས་སྐྱེ་བའི་རྒྱུ་བྱས་ནས་སེམས་ཅན་གྱིས་སྡུག་བསྔལ་འཁོར་བའི་རྒྱ་བ་བསྐྱེད། སྐྱེ་རྒ་ན་འཆི་སོགས་ཡིད་མི་བདེ་བའི་སྡུག་བསྔལ་དུ་མ་འོངས།

Thus, after it apprehended non-entities as entities and as an ‘I’ and a ‘self,’ it accumulated virtuous and non-virtuous karmas as well as various habitual tendencies. With this as the producing cause, sentient beings created the root of sufferings and *saṁsāra*. There came into being many sufferings that [consist] of discomforts for the mind, such as birth, aging, sickness, and death.

དེའང་ཀུན་བཏགས་བུ་མོ་གནས་འདེམ་པ་ལྟ་བུ་དེ་ཡང་ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་སྟོངས་པོ་དང་འདྲ་བ་ཁ་ཕྱིར་ལྟས་ཀྱིས་ཁྲིད་པ། དཔེར་ན་ཕོ་མོ་འདོད་པ་སྤྱོད་པ་ལྟར། སྒོ་ལྔའི་སྟེང་དུ་ཕྱིར་འབྲངས་པས། སྐྱེ་རྒྱུད་བུ་ཚ་རབས་འཕེལ་བ་བཞིན་དུ། འགྲོ་བ་རིགས་དྲུག སྐྱེ་བ་རྣམ་པ་བཞི། ལམ་རྒྱུད་ལྡར་འཁྲུལ་ལོ། །

Moreover, as the [‘ignorance of] imputation’ is similar to the girl choosing her home, the mental consciousness, just like a companion, led to external distraction. For example, just like in the case of a man and a woman having intercourse, one follows the [companion] through the five sense doors and, as a result of this, a family line of

children and grandchildren grows. Accordingly, one becomes confused in terms of the six types of beings, the four types of rebirths, and the five paths of being.

བཟོད་པ་ཉོན་ཅིག ཡར་སངས་རྒྱ་བ་ཡང་འདི་ལྟ་བུ་སྟེ། སྔར་སྨྲས་པ་ལྟར་ཆོས་ཉིད་རྩ་བྲལ་གཞི་མེད་དེ་ནི་ཤེས་བྱ་ཆོས་དབྱིངས་ཡིན་ལ། ཆོས་ཅན་ཡིད་དམ་སེམས་དེ་ནི་ཤེས་བྱེད་རིག་པ་ཡེ་ཤེས་ཡིན་ཏེ། དེ་གཉིས་ཡེ་ནས་བདག་མེད་པ་མཉམ་པ་ཉིད་དུ་གནས་པ་ལས། ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་ལ་གཟུང་འཛིན་ནམ་ཕྱོགས་སུ་མ་བལྟས་ཤིང་། དབྱིངས་དང་ཡེ་ཤེས་གཉིས་སུ་མེད་པའི་བདེ་བ་ཆེན་པོར་མཐའ་ནས། དེའི་ངང་ལས་རང་བྱུང་གི་ཡེ་ཤེས་འཆར་ཏེ། ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་མ་རིག་པ་འགགས།

Listen Zodpa! Attaining buddhahood is as follows. As mentioned before, the *dharmatā*, which is without foundation and without a base, is the *dharmadhātu*, which is the object of knowledge. And the *dharmin*, the mental consciousness or the mind, is the awareness- wisdom (*rig pa ye shes)*, which is the knower (*shes byed*). These two primordially abide as sameness, that is, selflessness. For

this reason, one does not see the *dharmadhātu* in terms of apprehended and apprehender or partially, and, after discovering it as the great bliss wherein the expanse (*dbying*) and wisdom (*ye shes*) are indivisible, the self-arising wisdom manifests from that state. Thus, the co-emergent ignorance ceases.

བུ་མོ་གོ་རྒས་སུ་བསྐམས། འཁྲུལ་པ་ཡེ་ཤེས་སུ་ཡོག སྡུག་བསྔལ་བདེ་བར་ཡོག རྣམ་རྟོག་ཆོས་སྐུར་ཡོག་པ་དེ་ལ་ཆོས་སྐུ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་པའི་ཡེ་ཤེས་རང་ངོ་རང་གིས་ཤེས་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ།The girl becomes old and withered. Confusion turns into wisdom. Suffering turns into happiness. Thoughts turn into the *dharmakāya*. Therefore, this is known as the *dharmakāya* co-emergent wisdom that cognizes itself. Thus, as one becomes familiar and acquainted with that, the mind resolves that the mind itself lacks any nature.

དེ་ལ་གོམས་ཤིང་འདྲིས་པ་ལས་སེམས་ཉིད་ཀྱིས་སེམས་ཉིད་རང་བཞིན་མེད་པར་ཐག་ཆོད། བདེ་ཆེན་འདུ་འབྲལ་མེད་པར་རྟོགས་པ་མངོན་དུ་གྱུར་ཏེ་སངས་རྒྱས་སོ། །

ལམ་རྒྱུད་ལྔ་འགགས། སྐྱེ་གནས་བཞི་སྟོངས། རིགས་དྲུག་གི་ལས་ཕྱུགས་མས་གདབ། སྐུ་གསུམ་གྱི་ཞིང་ཁམས་མ་བགྲོད་པར་བརྡོལ། འབྲས་བུ་རང་ཆས་སུ་རྙེད་དོ། །ཟབ་བཟོད་པ། རྟོག་པ་མངོན་གྱུར་གྱི་སངས་རྒྱས་ཞེས་དེ་ལ་བྱའོ། །

As one actualizes the realization that that is free from union with and separation from great bliss (*bde chen 'du 'bral med pa*), buddhahood is attained. The five paths of being cease, the four modes of birth vanish, the karma of the six realms is swept away, the buddha-fields of the three bodies unfold without requiring reach them, and the result is intrinsically discovered. Zodpa, this is known as 'buddhahood in terms of the actualized realization' *(rtogs pa mngon gyur gyi sangs rgyas)*.

འདི་ལ་བརྟགས་ཀྱང་དང་པོ་འདི་རྣམས་ཡོང་གིས། དང་པོ་རྟོགས་པ་ཤར་བའི་དུས་སུ། སྣང་སྲིད་འཁོར་འདས་ཐམས་ཅད་མེ་ལོང་གི་གཟུགས་བརྙན་ལྟར་སྣང་ལ་རང་བཞིན་མེད་པ་ཤེས་པའོ། །

This also comes with the following initial signs.
When realization first dawns, one understands the entirety of appearances and possibilities, *saṁsāra* and *nirvāṇa*, as

appearing while inherently not existing, just like reflections in a mirror.

ཆོས་ཀྱི་སྒོ་མོ་བརྒྱད་ཁྲི་བཞི་སྟོང་ལ་བྱུན་ཆུད་པ་རང་རྒྱུད་ལ་ཤར་ནས། ཆོས་ཀྱི་མིག་རྣམ་པར་དག་པ་དང་ལྡན་པའི་དོན་ཆོས་སྤྱི་དང་དོན་རང་རང་གི་མཚན་ཉིད་ཐམས་ཅད་ཐོགས་པ་མེད་པར་ཤེས་སོ། །

When proficiency dawns in the stream of one’s mind in regard to the 84000 doors of the Dharma, one becomes endowed with the Dharma eye (*dharmacakṣu*, *chos kyi spyan*) and, in that moment, understands without hindrances all the characteristics of the generic and the actual phenomena.

དེའི་དུས་སུ་ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་རྐྱེན་ཅི་རིགས་ཀྱིས་འཕྲོག་མི་ནུས་ཤིང་། ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་མཛོད་མང་པོ་བརྙེལ་བར་འགྱུར་རོ། །

At this point, the meditative absorption (*samādhi*) cannot be diminished by any condition and thus many treasuries of wisdom become accessible.

ཏིང་ངེ་འཛིན་དེ་ལ་ཡུན་རིང་དུ་གནས་ནས། ཡུལ་དང་ཡུལ་ཅན་ནམ། མཉམ་རྗེས་གཉིས་སུ་མེད་པའི། སྣང་སེམས་གཉིས་མེད་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་ཏེ། ཕར་ཕྱིན་པའི་ས་དང་པོའི་རྟགས་རྣམས་ཚང་བར་འོང་སྟེ།

After abiding in that meditative absorption for an extended time, one realizes subject and object, or equipoise and post-equipoise, as non-dual, or appearance and mind as non-dual. Thus, there occur the signs of having attained the first *bhūmi* of the perfection [vehicle].

ས་དང་པོ་ཐོབ་ནས་འཇིགས་པ་ལྔ་དང་བྲལ། ཟས་སྐོམ་དང་། གོས་དང་། མེ་ཆུ་ལ་སོགས་སྲོག་གི་འཇིགས་པ་མེད་ཅིང་ཁྱད་པར་ཅན་གྱི་ས་ལ་གནས་ཏེ། རྟོགས་པ་ལྷག་གིས་ཤར་བས། ཚེ་འདིར་བདེན་པ་མཐོང་། དེ་ནི་འཇིག་རྟེན་ལས་འདས་པའོ། །

After attaining the first *bhūmi*, one becomes free from the five fears. One has no fear for one’s life [due to the lack of] food, drink, clothes, fire, water, and so forth. And, as one abides on the extraordinary stage, realization dawns vividly. Thereby, one sees the truth within this life. At that point, one transcends the world.

ཡར་སེམས་དང་སྣང་བ་གཉིས་འདྲེས་པའི་རྟགས་གང་ཡིན་ན། རྗེ་སྒམ་པོ་པས། སྒོམ་ཚུལ་ལ་ལུས་དང་སྣང་བ་སེམས་གསུམ་འདྲེས་ན་འདི་ལྟར་འོང་བ་ལགས་གསུངས་ནས། དབུ་སྔས་ཀྱིས་ཀ་བ་ལ་ཕྱག་ཡུག་མཛད་པས་ཐོགས་ཐོགས་མེད་པར་ཕྱུལ་ཕྱུལ་འདུག་པས། སྣང་བ་ལ་སོགས་པ་ཅན་ཐོས་ལུགས་ལ་མི་ཐོགས་པར་བྱུང་ངོ་། །

In general, what is the sign of mind and appearances merging? Lord Gampopa said to Gomtshul: "This is what happens when body, appearance, and mind merge." Then, he moved his hand without any obstructions through the pillar [near his] pillow. Thus, it happens that one is not obstructed regarding the structure of physical appearances and so forth.

དེ་དུས་སྟགས་ལྟར་བྱུས་ན་བཅུ་གཅིག་ཀུན་ཏུ་འོད་ཀྱི་ས་ནོན་པར་གྱུར་ཏེ། འབྱུང་བ་ལྔ་དྭངས། མངོན་པར་ཤེས་པ་འཆར། རང་སེམས་དྭངས་པ་ནམ་མཁའ་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་དགོངས་པ་ལ་གནས་སོ། །མི་རྟོག་དབྱིངས་ན་ནུས་མཐུ་རྒྱས་པས་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་འགྲོ་དོན་སྤྲུལ་སྒྱུར་དུ་མ་མཛད་དོ། །

At that time, speaking from the perspective of tantra, one will attain the eleventh *bhūmi*, the Constant Illumination (*samantaprabhā*; *bcu gcig pa kun tu ’od kyi sa*). The five elements become clear, clairvoyance dawns, and one’s mind, clear like space, settles within the intent of the tathāgata. Since the powers and the abilities proliferate in the non-conceptual expanse, one displays many manifestations for benefitting beings by taming whoever by whatever means.”

བཟོད་པས་ཞུས་པ། འཁྲུལ་ལུགས་འདི་གོ་ནས་བླ་མ་ལ་མོས་གུས་གཅིག་པོ་བྱས་པས་ཆོག་ཐང་བར་འདུག་པ་བྱས་པས། ཞལ་སྔ་ནས། གང་ཟག་གི་རིགས་ཤེས་པ་ཡིན།

Zodpa said: “If, after understanding this mode of confusion, one has fervent devotion for the guru, the practice of Dharma should be more robust.”
Hence, Jigten Gonpo said: “That is known from the type of person. After understanding this,

དབང་པོ་ཡང་རབ་ནི་དེ་ལྟར་གོ་ནས་བླ་མའི་མོས་གུས་གཅིག་པུས་སྐད་ཅིག་ལ་གྲོལ་ནས་འཁྲུལ་ཕྱིར་མི་འབྲང་སྟེ་རང་སར་གྲོལ་བ་ཡང་ཡོད། དབང་པོ་འབྲིང་དང་ཐ་མས་དེ་ཉིད་གོ་ནས་ཆོས་ལྔ་ལྡན་ལྟར་ཉམས་སུ་བླང་དགོས་པ་ཡང་ཡོད།

those with the highest capacity liberate instantly by having devotion for the guru; they don’t go after confusion and, thus, they liberate on the spot. There are also those of intermediate and lesser capacities, who, after understanding that, need to practice in accordance with the Fivefold Dharma.”

༈ ལར་འཁྲུལ་ལུགས་ལ་ཚིག་དྲུག་དཔེ་དང་བདུན་ཡོད་པ་ཡིན། དེ་ལ་གཞི་གང་ནས་འཁྲུལ། རྒྱུ་གང་གིས་འཁྲུལ། དུས་ནམ་གྱི་ཚེ་ན་འཁྲུལ། འཁྲུལ་པའི་ངོ་བོ་གང་ཡིན། ཚུལ་ཇི་ལྟར་འཁྲུལ། འཁྲུལ་པའི་འབྲས་བུ་གང་ལགས། དཔེ་ཇི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་སྙམ་ན།

In general, there are six queries and one example regarding the mode of confusion:

1. On what basis does confusion [arise]?

    2. By what cause does confusion [arise]?

    3. At what point of time does confusion arise? 4.

What is the essence of confusion?

5. How does confusion arise?

6. What is the result of confusion?

7. What is it like?

2. འདི་ལྟ་སྟེ། གཞི་གང་ནས་འཁྲུལ་ན།

3. ཀུན་གཞི་གཉུག་མའི་སྟེང་ནས་འཁྲུལ། འབྲུ་མནན་པར་བྱས་ན། ཀུན་ཅེས་པ་ནི་ཡིད་ཆོས་ཅན་བག་ཆགས་སྲེད་བྱེད་ཀྱི་ཡིད། གཞི་ཞེས་པ་ནི་དབྱིངས་ཆོས་ཉིད། གཞི་མེད་ལ་ཡོད་སྙམ་ཡིད་འཁྲིག་ཐོས་པས་འཁྲུལ་གཞིར་སོང་བའོ། །

[1.] It is like this. On what basis does confusion [arise]? Confusion [arises] based on the innate 'all-basis' (*kun gzhi gnyug ma*). If we follow the word order, "all," refers to the mind, the *dharmin*, which is the mind that craves habitual tendencies (*bag chags sred byed, tṛṣṇā*). The "basis" is the groundless *dharmatā*, the sphere, but becomes the basis of

confusion after one thinks and suspects that it has [a basis].

རྒྱུ་གང་གིས་འཁྲུལ་ན།

མ་རིག་པ་ལས་བྱུང་སྟེ། མ་རིག་པ་ཞེས་པ་རང་གི་དོན་དེ་རང་གིས་མ་རིག་སྟེ། དཔེར་ན་མི་གཅིག་གིས་རང་གི་ཕོ་མཚན་མཐོང་ཡང་མ་མྱོང་། མིང་ཡང་མི་ཤེས། རང་ལ་ཡོད་པ་ཨེ་ཡོད་ཡང་མི་ཤེས་པ་ལས། དུས་རེ་ཞིག་ན་ཅི་ཞིག་ལྟར་མཐོང་བས། བློ་མ་བདེ་ནས་འདི་བཅད་ན་བསམ་པའམ། སྒྲི་སློག་བྱས་པས་ཡིད་མ་ཆེས་པར་གྱུར་པས་སྡུག་བསྔལ་སྣ་ཚོགས་བྱུང་བ་ལྟར། དོན་རང་ལ་ཡོད་པའི་ཡེ་ཤེས་དེ་ངོ་མ་ཤེས་ནས་བག་ཆགས་སྣ་ཚོགས་བསགས་པས་འཁྲུལ་པའི་རྒྱུ་བྱས་ནས་འཁྲུལ་ལོ། །

[2.] By what cause does confusion [arise]? It arises out of ignorance. “Ignorance” means being ignorant about one’s own reality. For example, [let’s consider] a man who has never seen his own male sexual organ, does not even know its name, and has no clue whether or not he has one. At a certain point of time, he somehow sees it and, therefore, feeling uneasy, he thinks about

cutting it off. He rolls it and, thus, since he cannot believe [it is actually there], he goes through various sufferings. Similarly, not knowing that wisdom that is actually present in oneself, one accumulates various habitual tendencies and, therefore, becomes confused.

འཁྲུལ་བའི་དུས་ནམ་འཁྲུལ་ན།

ཡིད་འགྱུ་བྱེད་ཀྱིས་རྣམ་པར་བརྟགས་ནས་རང་བྱུན་ལ་ཞུགས་པའི་དུས་སོ། །དེ་ཡང་ཀུན་གཞི་མཉམ་ཉིད་ཆོས་ཀྱི་དབྱིངས་སུ་གནས་པ་ལ། ཆོས་དབྱིངས་ལས་མ་འགགས་པར་རིས་སུ་བཅད་པས་ཡུལ་སེམས་སམ། གཉིས་འཛིན་དུ་མ་ཤར་བའི་དུས་སོ། །

[3.] At what point of time does confusion arise?

[It arises] when the mind is imputed as the aspect that causes [its own] movement. Moreover, the equanimity of the all-basis abides as the *dharmadhātu*, and since what does not cease from the *dharmadhātu* is discriminated, [the notion of] object and mind, or many dualistic fixations, manifest. This is the moment [in which confusion arises].

འཁྲུལ་པའི་ངོ་བོ་བདག་ཏུ་འཛིན་པ་ཡིན་ཏེ།ཀུན་གཞི་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུ་ལ་ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་ཀྱིས་ཁ་ནང་དུ་བལྟས་ཏེ་བདག་ཏུ་བཟུང་། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་ཏེ་སྒོ་ལྔའི་རྣམ་པར་ཤེས་པའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས། ལས་ཀྱི་རྒྱུ་སྣ་ཚོགས་བསག་ཅིང་། གཅིག་དང་གཉིས་དང་། རང་ངམ་གཞན་ལ་སོགས་པ་རྟག་ཆད་དུ་མས་འཁྲུལ་པའོ། །

[4.] The essence of confusion is self-fixation (*bdag tu ’dzin pa*). That is, the afflicted mind (*nyon mongs pa’i yid*) looks inward at the space-like all-basis and fixates on it as the ‘self.’ The mental consciousness looks outward and follows the consciousness of the five sense doors. Thus, it accumulates various karmic causes and becomes confused by many analyses such as: being one or two and self or other.

ཚུལ་ཇི་ལྟར་འཁྲུལ་ན།

སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་སྤྲོས་མེད་འདི་ལ། ཕྱི་ནང་སྣོད་བཅུད་ལ་སོགས་པ་མིང་དུ་མར་བཏགས་པས་མིང་ལ་དོན་དུ་བཟུང་ནས། ཐ་སྙད་ཀྱི་མིང་ལ་གཟུང་ཡུལ་བྱས་ནས་ཡུལ་ལ་ཆགས་སྡང་དུ་མ་བྱས་ཤིང་། གཟུང་འཛིན་གཉིས་སུ་འཁྲུལ་ལོ། །

[5.] How does confusion arise?
By imputing labels, such as outer container and inner content, to the unelaborated essence of the mind, one perceives the labels as real. Then, one takes the labels as objects of perceptions and, therefore, develops many [types of] attachments and aversion, thereby becoming confused in terms of perceived and perceiver.

འཁྲུལ་བའི་འབྲས་བུ་ནི།

རིགས་དྲུག་གི་གནས་སུ་འཁོར་ཅིང་སྡུག་བསྔལ་ཉམས་སུ་མྱོང་བའོ། །དེ་རྣམས་ནི་གཞན་ཅིག་གིས་བྱས་པའམ། གུད་གཅིག་ནས་འོངས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་གི་སེམས་འཁྲུལ་པ་ཁོ་ནས་ལན་ནོ།

[6.] The result of confusion is wandering through the six realms and experiencing suffering. All these are neither created by someone else nor have come from somewhere else: they are there due to the confusion of one's own mind only.

འཁྲུལ་པའི་དཔེ་ནི།

རྨི་ལམ་མམ་སྒྲིན་བུའི་ཁ་ཆུ་དང་འདྲ་སྟེ། དེ་ལ་འཁྲུལ་པ་བཟློག་ཅིང་གཅོད་ཤེས་དགོས།

[7.] An example of confusion is that it is similar to an insect-bite in a dream. One must know how to counter and eliminate [one's] confusion in that regard.

༈ གཅོད་ཐབས་མང་ཡང་འདིར་འདུས་པ་ཡིན། གཅོད་པའི་ཐབས་དང་། དཔེ་དང་། རྒྱུ་དང་། རྐྱེན་དང་། དུས་དང་། ངོ་བོ་དང་། ཚུལ་ཇི་ལྟར་བཟློག་པ། ལོག་པའི་འབྲས་བུ་དང་བརྒྱད་དུ་འདུས་སོ། །

There are many methods for eliminating [confusion]; all of them are included in the following eight [categories]:

1. Method 2. Analogy 3. Cause
4. Condition 5. Time

6. Essence
7. How does one counter [confusion]?
8. The result of countering the [confusions]

དང་པོ་ཐབས་ནི།

འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་དྲན་པར་བྱས་ལ། འཇིག་རྟེན་གྱི་ཆོས་ལ་སྐྱོ་བ་བསྐྱེད་ཅིང། འཆི་བ་དང་མི་རྟག་པས་རྒྱུད་བསྐུལ། སྐྱབས་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་དང་། བླ་མ་གདམས་ངག་ཅན་བསྟེན་པའོ། །

[1.] First, the method [consists of] recollecting the sufferings of *saṁsāra,* developing sadness for worldly phenomena, stimulating the mind [with the thought of] death and impermanence, taking refuge in the Three Jewels, and relying on a guru who possesses instructions.

འཁྲུལ་པ་བཟློག་པའི་དཔེ་ནི།

གཉིད་སད་པ་དང་འདྲ་སྟེ། རྨི་ལམ་བདེ་སྡུག་དུ་མར་ཤར་བ་ནི། མ་སད་བར་དུ་བདེན་ཏེ། མདང་ཁྱོད་ཀྱིས་རྨི་ལམ་དུ་ང་འབུ་ལ་འཇུས་པ་རྨིས་ཀྱང་། གཉིད་སད་པའི་ཚེ་ན་བདེན་རྫུན་མེད་དེ། འཁྲུལ་པའི་སྟེང་དུ་ཡང་འཁྲུལ་པ་ཡིན་མོད། ད་ལྟར་གྱི་སྣང་བ་འདི་ཐམས་ཅད་རང་ཡིད་འཁྲུལ་བ་ཙམ་དུ་བདེན་པར་སྣང་ཡང་། རིག་པ་ཆོས་ཉིད་འདི་ལ་བལྟས་པས། བདེན་རྫུན་གང་ཡང་གྲུབ་མ་མྱོང་།

[2.] An example of having countered confusion is that it is just like waking up from sleep. What appears as various

pleasant and unpleasant dreams is real as long as one does not wake up. Yesterday, you held me in your dream. You were dreaming, but when you woke up there was nothing real or false [about it]. It was an additional confusion upon confusion. The entire appearance of the present moment appears to be real for the sole confused mind. However, in terms of *dharmatā*, [that is,] awareness, it has never been established as real or false.

རང་ཅག་ཐམས་ཅད་འཆི་བས་མི་བདེན་ཅིང་། སྐྱར་ང་ཡང་འཆི་བས་མི་བདེན། འཆི་བ་ཉིད་ཀྱང་མི་བདེན། ཡུལ་ཞིང་གནས་མལ་ཐམས་ཅད་བདག་པོ་འཕོས་པས་མི་བདེན། ད་ལྟའི་དུས་ཀྱི་སྟོང་གསུམ་འཇིག་རྟེན་འདི་ཡང་། མཐར་མེ་ཆུས་འཇིག་པས་མི་བདེན། མེ་ལ་སོགས་པ་འབྱུང་བ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱང་ཟད་ཅིང་འཕྲལ་དུ་རླག་པས་མི་བདེན་པའོ། །

Because we will all die, we are not real. Because I will also die, I am not real. Even death itself is not real. Countries, estates, and dwelling places are all not real, because their owners have been changing. Even this current billionfold universe is not real, because it is

destroyed by fire and water. The major elements such as fire are also not real, because they exhaust and disappear instantly.

འཁྲུལ་པ་བཟློག་པའི་རྒྱུ་དང་རྐྱེན་གཉིས་ནི།

དཔེར་ན་རྒྱུ་དགུན་གྱི་ཆབ་རོམ་ལ་རྐྱེན་དཔྱིད་ཀྱི་ཉི་མ་ཕོག་པས་ཆུར་གྱུར་པ་ལྟར། འདི་ཡང་དང་པོའི་རྒྱུ་གཞི་ལ་ཡོད་པའི་ཐོག་ནས་འཁྲུལ་བས། དེ་ཡང་དང་པོའི་གཞི་དེ་ཉིད་རྐྱེན་བླ་མ་བསྟེན་པས་འཁྲུལ་པ་ཡེ་ཤེས་སུ་གོ་འཕོས། ཆབ་རོམ་དང་པོ་ཆུ་ལས་བྱུང་བས། ཐ་མ་ཆུ་རང་དུ་དྲོད་ཀྱིས་འགྱུར་རོ། །

[3-4.] The causes and conditions through which one counters confusion are, for example, like when the spring sun, the condition, hits the winter ice and this becomes water. Likewise, one is confused based on the original cause, existing as the basis. Thus, since that original basis is shown by the guru, the condition, the confusion grows into wisdom. Ice comes originally into being from water and, therefore, it finally becomes water through heat.

འཁྲུལ་པ་བཟློག་པའི་དུས་ནི།

དལ་འབྱོར་ཐོབ་དུས་འདིར་བརྩོན་ཞིང་འབད་པའོ། །

[5.] The time when one counters confusion is now, as one makes an effort and strives, when the freedoms and riches have been attained.

འཁྲུལ་པ་བཟློག་པའི་ངོ་བོ་ནི།

སེམས་དྲི་མ་མེད་པའི་རིག་སྟོང་ཟུང་འཇུག་ཇི་ལྟ་བ་བཞིན་མངོན་དུ་གྱུར་པའོ། །

[6.] The essence of countering confusion is the actualization of the union of awareness and emptiness of the stainless mind as it is.

ཚུལ་ཇི་ལྟར་བཟློག་པ་ནི།

རང་ལ་གནས་པའི་ཆོས་ཉིད་དེས། ཆོས་ཐམས་ཅད་ཟིལ་གྱིས་མནན་ནས་དབྱེར་མེད་དུ་བྱས་ཏེ་ལུས་སེམས་བསྲེས་པས། ལུས་སྣང་བའི་ཆ་ལ་ཞེན་པ་མེད། སེམས་རིག་པ་སྟོང་པའི་ཆ་ལ་ཞེན་པ་མེད་ཅིང་། བདག་གི་ཕ་མ་ལ་སོགས་གཉེན་འདུན་རྣམས་ལ་ཆགས་པ་མེད། ཡིད་དུ་མི་འོང་བ་དང་དགྲའི་ཕྱོགས་ལ་སྡང་བ་མེད་ན་བཟློག་པའོ། །

[7.] How does one counter [confusion]? The *dharmatā* within oneself outshines all the *dharmin*s and makes them

inseparable from itself. Thus, insofar as the body and the mind have been merged, there is no attachment to the body, the appearing aspect, and there is no attachment to the mind, the awareness, the empty aspect. There is no attachment to the relatives, such as one's parents, and there is no aversion to the unpleasant and enemies. If so, one has countered confusion.

འཁྲུལ་པ་བཟློག་པའི་འབྲས་བུ་ནི།

འཁོར་བ་མ་སྤངས་པར་དེ་ཉིད་མྱ་ངན་ལས་འདས་པར་གྲུབ། གཟུགས་སྐུ་གཉིས་དང་གཟུགས་དང་གཟུགས་མེད་དབྱེར་མི་ཕྱེད་པར་འཛམ་བུ་གླིང་ཕྱེ་བ་ཕྲག་བརྒྱ་ལ་སོགས་པར་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་སྐུས་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་བྱེད་པའོ། །དེས་གང་ཟག་འབྲིང་གི་འཁྲུལ་པ་ཟློག་སྟེ་གྲོལ་ལུགས་སོ། །

[8.] The result of having countered confusion is that *saṁsāra* itself is established as *nirvāṇa* without one abandoning it. While the two form bodies are not differentiated into form and non-form, bodies that

tame whoever by whatever means operate for the benefit of sentient

beings in hundreds of billions of worlds. Thus, this is how a person of medium [capacity] counters confusion and becomes liberated.

The way a person of lesser capacity counters the confusions and becomes liberated is as follows.

༈ གང་ཟག་ཐ་མ་འཁྲུལ་པ་བཟློག་སྟེ་གྲོལ་ལུགས་ནི། དཔེར་ན་ཀུན་གཞིའི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི། གཞི་བང་མཛོད་དང་འདྲ་སྟེ། དེར་ནོར་རྫས་ཐམས་ཅད་གསོག་པ་ལྟར། ལས་དང་བག་ཆགས་ཐམས་ཅད་གསོག་པའི་སྣོད་བྱེད།

For example, considering the ‘all-basis consciousness’ (*kun gzhi’i rnam par shes pa*), the basis is similar to a treasure-house where all valuable things are stored. Likewise, [the all- basis] serves as a container that stores all of the karmas and habitual tendencies.

ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་སེམས་ནི། ཁྱིམ་བདག་མོ་དང་འདྲ་སྟེ། དེས་ནོར་རྫས་འཛིན་པ་ལྟར། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་ཁོ་རང་ཁ་ནང་དུ་བལྟས་ཏེ། བག་ཆགས་བཟང་ངན་སྣ་ཚོགས་འཛིན་ཅིང་གསོག་པའོ། །

The afflicted mind (*nyon yid*) is similar to a housewife who holds the valuable things in her custody. Likewise, the all-basis consciousness looks inwards, fixates on various good and bad habitual tendencies, and stores them.

ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ནི། ཁྱིམ་བདག་དང་འདྲ་སྟེ། དེས་རྒྱུ་ནོར་འཚོལ་བ་ལྟར། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་དེས་ཁ་ཕྱིར་བལྟས་ནས། ཡུལ་གྱི་བྱེ་བྲག་སྣ་ཚོགས་ལ་མཚན་མར་འཛིན་ཅིང་རྟོག་གོ།

The ‘mental consciousness’ (*yid kyi rnam shes*) is similar to a householder who seeks riches. Likewise, the mental consciousness looks outwards, fixates on the signs regarding various particular objects, and conceptualizes them.

མིག་ཤེས། རྣ་བ། སྣ། ལྕེ་བཞི་བུའི་ཚུལ་ལྟར་བྱས་ནས། དེས་ནོར་ཐམས་ཅད་ལ་སྤྱོད་པ་ལྟར། རང་རང་གི་ཡུལ་ལ་ཆགས་སྡང་སྣ་ཚོགས་བསྐྱེད་ཅིང་། སོ་སོར་སྤྱོད་པའོ། །

The eye-consciousness and the [consciousnesses of] ear, nose, and tongue are similar to the children who enjoy all the wealth [of the householder]. Likewise, the [sense-consciousnesses] generate various [types of] attachment and aversion for their respective objects and enjoy them separately.

དེ་ལ་ལུས་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་ནི་བུ་ཆུང་དང་འདྲ་སྟེ། དེས་ནོར་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ་ལྟར། རེག་པའི་རེག་བྱ་བདེ་མི་བདེ་ཉམས་སུ་མྱོང་བའོ། །དེ་དག་ནི་འཁྲུལ་ལུགས་སོ། །

As for this, the body consciousness (*lus kyi rnam shes*) is similar to a daughter in law, who enjoys the wealth. Likewise, [the body-consciousness] experiences pleasant and unpleasant sensations. These are the modes of confusion.

དེ་ལ་འཁྲུལ་པ་བཟློག་པ་ལ་དེ་བཞིན་དེ་ཡོངས་སུ་ཤེས་པར་བྱས་ལ། རང་གི་རྩོལ་བ་དྲག་པོ་དང་། བླ་མའི་མོས་གུས་ཀྱིས་རྟོག་པ་དང་འཁོར་འདས་དབྱེར་མེད་དུ་རྟོགས་པ་ལན་ཚྭ་དང་ཆུ་འདྲེས་པའམ། དུང་དང་དཀར་པོ་ལྟ་བུར་དབྱེར་མེད་དུ་གནས་པར་གོ་བ་ནི་འཁྲུལ་པ་བཟློག་པའི་སྐབས་ཡིན།

With respect to that, in order to counter confusion, one has to gain a thorough knowledge of suchness. Then, [confusion] is countered through one's own diligent effort and devotion for the guru, and, one realizes *saṁsāra* and *nirvāṇa* as indivisible, that is, one understands that they abide inseparably just like a solution of salt and water or a conch and its whiteness. That is the moment in which one has countered confusion.

འཁྲུལ་པ་བཟློག་པའི་ངོ་བོ་ནི། སེམས་ཉིད་གློ་བུར་གྱི་དྲི་མ་དང་བྲལ་ཙམ་ལ་བྱ་སྟེ། ཤེས་བྱ་ཆོས་དབྱིངས་སྐྱེ་མེད་དང་། ཤེས་བྱེད་རང་རིག་ཡེ་ཤེས་མ་འགག་པ་ཐ་དད་མེད་པར་ཉམས་སུ་མྱོང་བ་ནི། འཁྲུལ་པ་བཟློག་པའི་ངོ་བོ་ཡིན།

The essence of having countered confusion refers only to the nature of mind being free from adventitious stains. The undifferentiated experience of the object of knowledge, namely the unfabricated *dharmadhātu*, and the knower, namely the unobstructed self-aware wisdom, is the essence of having countered confusion.

དེ་ཡང་ཆོས་རྣམས་ཀུན་གྱི་རང་བཞིན་ནམ། གཤིས་སམ་བབས་སྟོང་པའི་ངོ་བོ་དེ་ལ་ཤེས་བྱ་ཆོས་དབྱིངས་ཞེས་བྱ་ལ།

Moreover, the nature of all phenomena, that is, that empty essence which is [their] fundamental nature or condition, is known as the *dharmadhātu,* the object of knowledge.

གདོད་ནས་རང་བཞིན་མེད་ཤེས་པ། །ཤེས་བྱེད་དེ་ནི་ཡེ་ཤེས་ཡིན། །

གདོད་ནས་རང་བཞིན་མེད་རྟོགས་པ། །དེས་ནི་བླ་མེད་གོ་འཕང་འཐོབ། །

The one that knows the primordial non-inherent existence,
The knower, is wisdom.
One who realizes the primordial inherent non-existence
Attains the unsurpassed state.

འཁྲུལ་དང་ཡེ་ཤེས་རྣམ་གཉིས་པོ། །ཉི་མ་དང་ནི་མུན་པ་བཞིན། །

ལྷན་ཅིག་མི་གནས་གཉིས་མ་ཡིན། །མ་རིག་དུས་ན་འཁྲུལ་པ་སྟེ། །

དེ་དུས་ཡེ་ཤེས་ངང་གིས་འགག། །

Confusion and wisdom, Similar to the sun and darkness, Do not coexist but are not different. At the time of ignorance, there is confusion, That is the time when wisdom spontaneously ceases.

མ་རིག་རང་བཞིན་མེད་ཤེས་དུས། །ཡེ་ཤེས་སྐྱེས་པས་མ་རིག་འགག། །

ཉི་མ་ཤར་བས་མུན་པ་འགག། །

When one knows that ignorance lacks inherent existence,
Wisdom arises and, thereby, ignorance ceases,
The sun rises and, thereby, darkness ceases.

དངོས་པོར་སྣང་བ་སེམས་ཡིན་ལ། །སེམས་ཉིད་སྟོང་པའི་ངོ་ཤེས་པ། །

ཡེ་ཤེས་ཡིན་ཕྱིར་མ་རིག་འགགས། །

What appears as entities is the mind. Knowing the mind in terms of being empty, Is wisdom. Therefore, ignorance has ceased.

མ་རིག་པ་ལས་གཞན་དུ་ནི། །ཡེ་ཤེས་གུད་དུ་ཡོད་མ་ཡིན། །

ཡེ་ཤེས་ལས་ནི་གཞན་ཞིག་ཏུ། །མ་རིག་པ་ནི་ག་ལ་ཡོད། །

Separately from ignorance, There is no wisdom elsewhere. Separately from wisdom,
How could there be ignorance?

ཡར་སྣང་ཞིང་སྲིད་པའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་ཐ་རློང་ཡིན་མོད། འཁྲུལ་པ་དག་པའི་འབྲས་བུ་ནི་སྐུ་གསུམ་སྟེ། ཆོས་སྐུ་ཡེ་ནས་དག་པ་ནམ་མཁའ་ལྟ་བུའི་ངང་ནས། ལོངས་སྐུ་མཚན་དང་དཔེ་བྱད་ཀྱིས་བརྒྱན་པ་དེ་ཆོས་དབྱིངས་ཕྱོགས་གང་དུ་ཡང་མ་གྲུབ་པོ། །ཀུན་ལ་ཁྱབ་པ་དེ་ལས་སྤྲུལ་པའི་སྐུ་འབྱུང་ངོ་། །དེ་འཛིག་ཚོགས་ལ་ལྟ་བས་མ་བསླད་ཅིང་། རང་བཅས་འབད་རྩོལ་མེད་པའི་ལྷུག་པ། ཡིད་གཉིས་རང་གྲོལ་བ་མཚན་མ་མེད་པའི་ཆོས་ཉིད་རང་བྱུང་ཡེ་ཤེས་ཞེས་བྱའོ། །

In general, all apparent and possible phenomena are waves of wisdom. However, the result of purifying confusion consists of the Three Bodies. The Truth Body is primordially pure like space. The Enjoyment Body, which arises from that state, is adorned with the major and minor marks. This is the *dharmadhātu*, not established in any of the extremes. From this all- pervasive [state] there arises the Emanation Body. This is unadulterated by the view of

transitory collections, and is intrinsically effortless and at ease, free from doubt, the *dharmatā* devoid of any sign, what is known as 'self-arisen wisdom (*rang byung ye shes*).'

དེ་ལ་མ་ཡེངས་པར་མཉམ་པར་བཞག་ཅིང་གོམས་འདྲིས་བྱས་པས། འཁོར་འདས་ཀྱི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཉམས་སྤེལ་གྲོགས་བྱེད་པ་ཡིན། དུས་དེར་འཁྲུལ་པ་ཡེ་ཤེས་སུ་ཤར་བ་ཞེས་བྱའོ། །དེ་དང་ལྡན་པ་ལ་གོལ་ས་མེད་དོ། །

Without being distracted from that, [by remaining in meditative] equipoise and through familiarization, all phenomena of *saṁsāra* and *nirvāṇa* help one to augment experience. At this point, "confusion arises as wisdom." The one who has this [experience] has no risk of going astray (*gol sa*).

ལུས་འདི་ནམ་འཇིག་པའི་དུས་སུ། ཀུན་གཞིའི་རྣམ་ཤེས་གང་ཡིན་པ་དེ་ཆོས་སྐུ་དམ་པ་ལ་ཆོས་དབྱིངས་ཡེ་ཤེས་སུ་ཤར་ནས། སྒོ་ལྔའི་རྣམ་ཤེས་མེ་ལོང་ལྟ་བུའི་ཡེ་ཤེས་སུ་ཤར། ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་

སོ་སོར་ཀུན་དུ་རྟོག་པའི་ཡེ་ཤེས་སུ་ཤར། ཉོན་མོངས་པ་ཅན་གྱི་ཡིད་ནི་མཉམ་པ་ཉིད་ཀྱི་ཡེ་ཤེས་སུ་ཤར།

Whenever this body disintegrates, that which is the ‘all-basis consciousness’ dawns for the sublime Truth Body as the wisdom [of] the *dharmadhātu*. The consciousness of the five sense doors dawn as the mirror-like wisdom. The mental consciousness dawns as the discriminating wisdom. The afflicted mind dawns as the wisdom of equanimity.

ཡིད་ཀྱི་རྣམ་པར་ཤེས་པ་ནི་རྣམ་དག་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་གཟུགས་སུ་གྱུར་ནས། གཟུགས་སྐུ་གཉིས་ཀྱིས་བྱ་བ་གྲུབ་པའི་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་འཁོར་བ་མ་སྟོངས་ཀྱི་བར་དུ་འགྲོ་བའི་དོན་བྱེད་དོ། །

After the mental consciousness turns into the form of pure wisdom, the accomplishing wisdom of the two form bodies performs activities for beings until *saṁsāra* is emptied.

དེ་ཡང་ཆོས་ཀྱི་སྐུ་ནི་ལྷུན་གྲུབ་ཏུ་ཁ་དོག་དབྱིབས་ལ་སོགས་པ་ཀུན་ལས་འདས་པ།

Moreover, the Truth Body is spontaneously present and transcends all of the colours, shapes, and so forth.

ལོངས་སྤྱོད་རྫོགས་པའི་སྐུ་ནི། གནས་འོག་མིན་ཆོས་ཀྱི་ཕོ་བྲང་ནས། དབང་ཕྱུག་དྲུག་པ་རྡོ་རྗེ་འཆང་གི་ངོ་བོ་ལྟ་བུར་མཚན་དཔེ་འབར་བའི་སངས་རྒྱས་ནས་ས་བཅུའི་སྣང་ངོ་ལ་ཆོས་སྟོན་གྱིན་བཞུགས་པའོ། །

As for the Complete Enjoyment body, which is like the essence of the Sixth Vajradhara Lord in the *dharma* [*dhātu*] palace of Akaniṣṭha [who] has attained buddhahood blazing with the major and minor marks, it continues teaching the Dharma on the level of the appearance of the tenth *bhūmi*.

སྤྲུལ་པའི་སྐུ་ནི་སེམས་ཅན་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་སྐུས་སྟག་དང་རི་བོང་ལ་སོགས་པར་སྤྲུལ་ནས་གདུལ་བྱ་ཐམས་ཅད་བདེ་ལེགས་སུ་བཀོད་པའོ། །

The Emanation Body, the body which tames any sentient being by any means, emanates as tigers, rabbits, and so forth, and thus establishes all beings in goodness.

དེ་ལྟ་བུའི་སྐུ་གསུམ་ཡང་ངོ་བོ་ཉིད་ཀྱི་སྐུར་གཅིག་སྟེ། དེ་ཡང་ཡེ་ཤེས་སེམས་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་ཆོས་དབྱིངས་རྣམ་པར་དག་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་དེ། ཁྱབ་བདག་ཡེ་ཤེས་ལྔ་འམ། སངས་རྒྱས་སྐུ་ལྔའི་བདག་ཉིད་དུ་བཞུགས་པ། དེ་རྟོགས་པར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྒོམ་པ་མཉམ་གཞག་བརྟན་པོས་དུས་ཀུན་དུ་བླ་མའི་མོས་གུས་ཀྱིས་བརྩོན་འགྲུས་དྲག་པོས་གཡེང་བ་སྤངས་ནས་ཉམས་སུ་ལེན་པ་གལ་ཆེའོ། །

These three bodies are also one in terms of the Essence Body. Moreover, the essence of the mind, the completely pure and extensive *dharmadhātu*, abides as the embodiment of the Five Buddha Bodies of the five all-pervading wisdoms. In order to realize that, it is crucial that one practices abandoning distraction with intense effort, with devotion for one’s guru at all times and with a firm meditative equipoise.

དེ་ནི་སངས་རྒྱས་གཞིའི་དབང་དུ་བྱས་ནས་རྒྱུད་རྣམ་པར་དག་པའི་སངས་རྒྱས་ཞེས་བྱ་སྟེ། དག་་པ་གཉིས་ལྡན་ཆོས་སྐུ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། ལོངས་སྐུ་དང་སྤྲུལ་སྐུ་གཉིས་རྣལ་འབྱོར་པ་རྟོགས་པ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ལ་བརྟེ་བ་ཡིན།

This is the buddha in terms of the basis, known as ‘Buddha of Perfectly Pure [Mental] Continuum’ (*rgyud*

rnam par dag pa'i sangs rgyas). The one that possesses the twofold purities is known as the Truth Body, and the Enjoyment Body and the Emanation Body are regarded as a yogin who has realization.

ཡར་སྐུ་གསུམ་པོ་ཞལ་མཇལ་བའི་དུས་ནི་ཆོས་སྐུ་ཕྱི་ལ་མཐོང་། ལོངས་སྐུ་སྔོན་ལ་མཐོང་བའོ། །ཐོབ་པའི་དུས་ནི། ཆོས་སྐུ་སྔོན་ལ་ཐོབ། སྤྲུལ་སྐུ་ཕྱི་ལ་ཐོབ་པའོ། །དེ་ནི་མཐའ་མའི་གྲོལ་ལུགས་སོ། །

In general, when one meets the Three Bodies, one sees the Enjoyment Body first and the Truth Body next.

When one has attained [buddhahood], one first attains the Truth Body and the Emanation Body next.
This is how [a person] of lesser [capacity] becomes liberated.

འདི་དཔལ་འབྲི་གུང་པ་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་དྲུང་དུ་མཁན་པོ་བཟོད་པས་ཞུས་པ་འཁྲུལ་ལུགས་ངོས་འཛིན་ཞེས་བྱ་བ་ཡི་གེར་བྲིས་པ་རྫོགས་སོ། །བདེ་ལེགས་སུ་གྱུར་ཅིག།། །།

This [teaching], requested by Khenpo Zodpa in the presence of the Precious Glorious Drikungpa, was written down under the title *‘Identifying the Mode of Confusion.’* May it be auspicious! འཁྲུལ་ངེས་འདི་ཡི་མ་དཔེ་གཙོ་བོ་ལ་དྭགས་ཕྱི་དབང་དགོན་དུ་བཞུགས་པའི་དབུ་མེད་བྲིས་མ་དེ་ཡིན། དེ་དང་འབྲི་གུང་ཆོས་མཛོད་དང་འཕགས་ཡུལ་བྱང་ཆུབ་གླིང་ནས་པར་སྐྲུན་བྱས་པའི་སྐྱོབ་པའི་ཟབ་ཆོས་སུ་བཞུགས་པའི་མ་དཔེ་ཁག་གཉིས་ཞིབ་བསྡུར་གྱིས་ཅུང་ཟད་ཞུས་ཏེ་འཁྲུལ་ངེས་ཏུ་བསྒྲིགས་པའོ། །འབྲི་བན་དགོན་མཆོག་བསྟན་འཕེལ། ཡོ་རོབ་ཕྱིའ་ནམ་མཐོ་སློབ། ༢༠༢༡ ཟླ་བ་༡༢ ཚེས་༡༡”